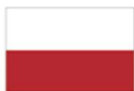

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PLAN OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZO - EDUKACYJNY

**Żłobka Maluszkowo
w Małomicach**

Wizytówka placówki

1. Nazwa instytucji: Żłobek Maluszkowo w Małomicach

Organ prowadzący: Gmina Małomice, Pl. Konstytucji 3 Maja 1, 67 – 320 Małomice

Numer wpisu do rejestru: 32734/Z

2. Lokalizacja:

Adres: ul. Konopnickiej 3, 67 – 320 Małomice

Dostęp do środków transportu: parking przed placówką, parking własny dla pracowników

Bliskość terenów zielonych: w pobliżu zalew wodny otoczony zielenią, las, lokalne osiedlowe place zabaw z zielenią

3. Struktura i zasoby:

Liczba miejsc: 24

Grupy wiekowe: 1 grupa (dzieci od 20 tygodnia życia do 3 lat)

Dostępność specjalistycznych sal: sala wizualizacyjna (sala do zajęć ruchowych)

Przestrzenie zewnętrzne: nowoczesny plac zabaw na terenie placówki, ogródki warzywne i kwiatowe

4. Kierownictwo i kontakt:

Dyrektor: Magdalena Dziurban

Osoby kontaktowe: Ewa Berg – opiekun

Kamila Kałużna – opiekun

Sylwia Mika – Niemczyk – opiekun

Elżbieta Pietrzak - opiekun

Telefon kontaktowy: 518 444 384

E – mail: maluszkowo@malomice.pl

5. Charakter i metody pracy:

Metodyka: placówka wykorzystuje elementy pedagogiki Marii Montesorii oraz Reggio Emilia

Specjalne programy: zajęcia adaptacyjne z rodzicami, zajęcia ze specjalistami organizowane na prośbę rodziców, alpakoterapia

Innowacje: placówka posiada interaktywną podłogę

6. Bezpieczeństwo i dostosowanie do potrzeb dzieci:

Dostosowanie obiektu: budynek jest dostosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych – budynek parterowy, posiada podjazd oraz szerokie otwory drzwiowe

Monitoring: budynek posiada monitoring; drzwi główne zabezpieczone są wideodomofonem, który znajduje się w każdej żłobkowej sali; cały teren jest ogrodzony, a dodatkowo plac zabaw na terenie żłobka jest odgradzony od przedniej części, dzięki czemu dzieci nie przedostaną się w miejsce, gdzie znajduje się brama wjazdowa i furtka prowadząca do głównego wejścia

7. Programy edukacyjne i opiekuńcze:

Rodzaje aktywności: plan OWE skupia się na zaspakajaniu potrzeb dzieci wynikających z etapów rozwojowych. Po zaspokojeniu potrzeb podstawowych realizowane są potrzeby psychiczne, emocjonalne. Najważniejszym zadaniem jest podążanie za indywidualnym rozwojem naszych podopiecznych. Program zajęć edukacyjnych oraz opiekuńczo - wychowawczych dostosowany jest indywidualnie do możliwości każdego dziecka.

Dostęp do specjalistów: placówka współpracuje z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Szprotawie

Plan OWE opracowano w oparciu o:

- 1) Ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.),**
- 2) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2121),**
- 3) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882)**

Plan opiekuńczo – wychowawczo - edukacyjny obejmuje zagadnienia metodyczne, w szczególności dotyczące:

- 1) celów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych;**
- 2) metod pracy z dziećmi;**
- 3) harmonogramu obejmującego stałe i zmienne elementy dnia;**
- 4) planowanych aktywności.**

Cele opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjne

Cele ogólne:

- stworzenie optymalnych warunków pobytu dzieciom przez organizację codziennej opieki zapewniającej respektowanie praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka i spełnianie podstawowych potrzeb życiowych – fizjologicznych, potrzeby bezpieczeństwa, potrzeby uwagi i szacunku;
- stworzenie warunków pobytu wspierających rozwój umiejętności samoregulacji, samodzielności dzieci w zakresie samoobsługi oraz w kontaktach społecznych;
- wspieranie rozwoju poznawczego, twórczego, umiejętności komunikacji oraz sprawności fizycznej przez stworzenie środowiska edukacyjnego umożliwiającego pełen i harmonijny rozwój.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie samodzielności, poczucia świadomości ciała;
- kształtowanie świadomości i umiejętności regulowania własnych potrzeb;
- rozwój sprawności fizycznej, koordynacji ruchowej, integralności sensorycznej;
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji u siebie i innych osób, samoregulacji emocjonalnej;
- kształtowanie tożsamości, poczucia odrębności, świadomości własnego „ja”, świadomości swoich potrzeb;
- kształtowanie uważności na inne dzieci i ich potrzeby;
- kształtowanie gotowości do porozumiewania się, umiejętności komunikacyjnych i językowych;
- kształtowanie gotowości do poznawania świata, ciekawości, wytrwałości;
- rozwój umiejętności utrzymywania wspólnego pola zainteresowania i uwagi;
- rozwijanie i poszerzanie wiedzy i rozumienia otaczającego świata.

Metody pracy z dziećmi

W pracy wykorzystywane są elementy takich metod jak:

- manipulacje proste, niespecyficzne i manipulacyjne specyficzne;
- metoda zabaw kontaktowo – dotykowych;
- metoda zabaw kontaktowo – naśladowczych;
- metoda zabaw kontaktowo – paluszkowych;
- metoda dowolności w zabawie;
- metoda aprobaty i pochwały;
- metoda zabaw ruchowych, ćwiczenia ruchowo – naśladowcze;
- ćwiczenia orientacyjno - porządkowe, zabawy z elementami rzutu, chwytu, celowania, podskoku, przysiady, pokonywania przeszkód, przenoszenia, popychania;
- zabawy przy muzyce oraz piosenki z tzw. pokazywaniem, ćwiczenia zapobiegające płaskostopiu: tupanie, chodzenie na palcach;
- metoda zabaw manipulacyjno – konstrukcyjnych dwuwymiarowych tj. dopasowywanie kształtów, budowanie z klocków poprzez piętrzenie, szeregowanie, rysowanie, malowanie farbami, darcie papieru, lepienie z ciasta lub plasteliny, wyklejanie z bibuły, papieru kolorowego, kawałkami materiału, nakładanie, nawlekanie, itp.;
- metoda zabaw tematycznych - kącki tematyczne tj. kuchenny, pielęgnacyjny, sklep
- w zabawach wykorzystywane są elementy metod pedagogicznych M. Montessorii, Reggio Emilia (przelewanie wody, przesypywanie ryżu, makaronu, piasku, otwieranie i zamykanie pudełek, nauka czystości i porządku oraz współpraca w grupie: nauka współpracy z innymi dziećmi, ustalanie zasad pracy w grupie w celu zapobiegania konfliktom itp.), a także wykorzystywane są zabawy odprężające w rytm muzyki, rozładowujące emocje, integrujące grupę, zabawy rozwijające wyobraźnię;
- metoda zabaw dydaktycznych - opowiadanie lub czytanie bajek, teatrzyki, porównywanie cech przedmiotów, rozróżnianie kolorów, nauka piosenek, wierszyków, poznawanie najbliższego otoczenia, obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie, rozróżnianie zwierząt, owoców, warzyw, itp.;
- metoda zabaw logopedycznych, rozwijających mowę – dmuchanie, robienie dziwnych min, nakłanianie do wypowiedzi wyrazów dźwiękonaśladowczych – np. odgłosy zwierząt, urządzeń mechanicznych, powtarzanie np. wyliczanki, śpiewanie prostych rymowanych piosenek, z powtórzeniami.

Dziecko podczas pobytu w żłobku nabywa umiejętności:

- 1) samodzielnego zaspakajania potrzeb fizjologicznych, wykonywanie czynności higienicznych;
- 2) wypracowanie nawyku mycia zębów, rąk, korzystania z papieru toaletowego, ręcznika;
- 3) kultury zachowania się przy stole, samodzielnego spożywania posiłków, posługiwania się sztućcami;
- 4) opanowania samodzielnego ubierania się i rozbierania;
- 5) kształtowane są nawyki porządkowe;
- 6) poprzez zajęcia umuzykalniające dziecko nabywa umiejętności poczucia rytmu, słuchu muzycznego;
- 7) współżycia społecznego w grupie dziecięcej, odnajdują swoje miejsce w grupie rówieśniczej, wspólnocie;

- 8) poznawania i rozumienia siebie i świata;
- 9) nabywania umiejętności poprzez działanie;
- 10) używania prawidłowych zwrotów i form grzecznościowych;

Wszystkie te działania mają na celu nauczyć dziecko szacunku do siebie i innych poprzez zdobywanie autonomii i współzycia społecznego.

HARMONOGRAM OBEJMUJĄCY STAŁE I ZMIENNE ELEMENTY DNIA

Żłobek czynny jest w godzinach od 6:00 do 16:00

6.00-8.00 Przyjmowanie dzieci

- schodzenie się dzieci do żłobka
- zabawy swobodne według zainteresowań oraz upodobań dzieci między innymi: manipulacyjne, tematyczne oraz dydaktyczne

8.00-8.15 Przygotowanie do śniadania

- czynności higieniczne i pielęgnacyjne oraz wdrażanie elementów higieny osobistej

8.15-8.45 Śniadanie

- zachęcanie dzieci do samodzielnego spożywania posiłków

8.45-9.00 Czynności higieniczne po śniadaniu

9.00-10.00 Zabawy edukacyjno-rozwojowe:

- zajęcia dydaktyczne
- zajęcia rytmiczne
- zajęcia logopedyczne wspierające naukę rozwoju mowy

10.00-11.00 Spędzanie czasu na świeżym powietrzu

- spacer, dowolne zabawy na placu zabaw

11.00-11.15 Czynności higieniczne i pielęgnacyjne oraz wdrażanie elementów higieny osobistej

11.15-11.45 Obiad

- wdrażanie do samodzielnego jedzenia oraz ćwiczenie posługiwania się sztućcami

11.45-12.00 Czynności higieniczne po obiedzie

12.00-14.30 Leżakowanie

- relaksacja, czytanie bajek, relaks przy muzyce, kołysankach

14.30-16.00 Zabawy integracyjne

- zabawy swobodne
- zabawy w kąciakach zainteresowań
- zabawy na świeżym powietrzu
- rozchodzenie się dzieci

Planowane aktywności

Aktywności dzieci to przede wszystkim sytuacje, które powtarzają się codziennie. Doświadczenia codzienne to czynności powtarzalne, stanowiące element codziennego rytmu dnia. To dzięki nim dziecko buduje i umacnia swoją osobowość, rozwijając kompetencje społeczne, emocjonalne, postawy i motywację do aktywnego uczestniczenia w środowisku. To od czynności codziennych zależy, czy dziecko wykształci w sobie postawy (dyspozycje) do współpracy, gotowość do podejmowania wysiłku, wytrwałość, empatię, samoświadomość, ale też postawy sprzyjające zdrowiu i sprawności fizycznej. Stałe momenty pobytu dziecka w instytucji dają mu poczucie bezpieczeństwa wynikające z harmonijnego, powtarzalnego schematu. Doświadczenia codzienne i ich charakter tworzą kulturę danego miejsca, budują atmosferę wychowawczą.

Przy planowaniu aktywności dzieci ważne jest stwarzanie im możliwości do zabaw edukacyjnych we wszystkich obszarach rozwoju, ponieważ:

- zabawa jest kluczową praktyką we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem; zadaniem opiekunów jest zapewnienie wszystkim dzieciom możliwości różnego rodzaju zabaw i gier;
- zabawa daje dzieciom możliwość rozwoju, uczenia się i zapewnia dobre samopoczucie;
- dzieci nie traktują zabawy jako narzędzia do osiągnięcia określonych celów, ale jako sposób spędzania czasu, życia i postrzegania świata;
- dla dzieci znaczenie zabawy leży w samej zabawie, daje im radość i przyjemność, dzieci podczas zabawy są aktywnymi podmiotami: strukturyzują i badają otaczający świat, tworzą relacje społeczne i tworzą znaczenie w oparciu o swoje doświadczenia. Budują wyobrażenia o sobie i innych, naśladują, a także tworzą nowe rzeczy;
- dzięki zabawie dzieci modelują i testują swoje pomysły, mogą przetwarzać doświadczenia, które uważają za trudne, zabawa pozwala im bezpiecznie eksperymentować, próbować i ponosić porażki;
- propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, robienie rzeczy razem i rozwijanie osobistych umiejętności; gdy dzieci zdobywają więcej doświadczeń, zabawa ewoluuje i przybiera coraz bardziej złożone formy; interakcje między personelem a dziećmi, a także między dziećmi stanowią podstawę rozwoju myślenia, języka i rozwijania umiejętności zabawy;
- poprzez zabawę dzieci dokonują obserwacji, eksperymentują i uczą się zasad panujących w społeczności;
- podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje, a także brać pod uwagę punkt widzenia innych;
- zabawa zwiększa poczucie wspólnoty i wzmacnia pozytywną atmosferę emocjonalną.

DZIAŁANIA PERSONELU, WSKAZÓWKI METODYCZNE ORAZ AKTYWNOŚCI

Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające rozwojowi kompetencji społecznych u dzieci:

1. Personel aranżuje przestrzeń tak, żeby dzieci mogły widzieć, co robią inni, m.in. poprzez:
 - podział sali na kilka stref wyposażonych w zróżnicowane zabawki i materiały, w których dzieci mogą podejmować różnorodne działania dostosowane do ich wieku i potrzeb rozwojowych;
 - zorganizowanie przestrzeni w sposób umożliwiający jej przekształcanie w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci (m.in. niskie regały oddzielające przestrzeń możliwą do przesuwania lub duże klocki oddzielające strefy aktywności).
2. Personel w relacjach z dziećmi stwarza sytuacje, w których mają one możliwość budowania poczucia przynależności do grupy, m.in. poprzez:
 - rytuały codziennego przywitania i pożegnania;
 - wspólnie realizowany harmonogram dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci;
 - aranżowanie wspólnych zabaw w kilkusobowym gronie;
 - włączenie dzieci w dekorowanie sali;
 - stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci i zabaw równoległych;
 - modelowanie społecznych interakcji podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy;
 - zwracanie uwagi na sygnały zainteresowania dziecka innymi dziećmi i wspieranie nawiązywania relacji między dziećmi;
 - wykorzystywanie wiedzy o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do angażowania ich we wspólne zabawy.

Wspieranie rozwoju autonomii dzieci można realizować za pomocą:

- aranżowania przestrzeni tak, żeby dzieci mogły się samodzielnie bawić;
- umożliwiania dzieciom podejmowanie różnych ról;
- zostawiania dziecku czasu na samodzielne wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątaniu, łączeniu puzzli lub aranżacji kącika zabawy;
- stwarzania możliwości dzieciom pomagania innym dzieciom;
- wspierania samodzielnego rozwiązywania konfliktów między sobą;
- udzielania dzieciom wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu;
- dawania dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się dzielić zabawkami i szanowania ich wyborów;
- dawania dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się bawić z innymi dziećmi i szanowania ich wyborów.

Celebrowanie zwyczajów i świąt oraz ważnych dla dzieci dni buduje ich samoświadomość jako ważnej jednostki w społeczności. Celebrowanie dotyczy spraw bliskich najmłodszym dzieciom, takich jak np.:

- urodziny;
- Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziców;
- święta tematyczne, np. Mikołajki, Dzień Gofra, Dzień Kropki, Dzień Pluszowego Misia;
- Boże Narodzenie, Wielkanoc.

Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci

Personel wspiera dzieci w poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata poprzez:

- zapewnienie dzieciom możliwości działania zarówno indywidualnie, jak i w małych grupkach czy w całej grupie;
- umożliwienie dzieciom zabaw w różnorodnych kąciach tematycznych uzupełnianych regularnie o nowe materiały, zabawki, przedmioty;
- modyfikowanie tematyki kąciaków zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci i ich aktualnymi potrzebami;
- zapewnienie, że dziecko decyduje, czym, w jaki sposób i jak długo będzie się bawić;
- stwarzanie możliwości dzieciom, żeby mogły brać udział w zajęciach zorganizowanych, ale nie naleganie na ich udział;
- organizowanie zabaw bazujących na bezpośrednim doświadczaniu i zabawie dzieci (np. poprzez udostępnianie im przedmiotów codziennego użytku, którymi mogą manipulować);
- dostosowanie czasu trwania zabaw do możliwości dzieci (zabawy trwają tak długo, jak długo dzieci są nimi zainteresowane);
- dostosowanie tematyki organizowanych zabaw do aktualnych zainteresowań dzieci;
- inspirowanie dzieci do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności;
- stwarzanie dzieciom możliwości mierzenia się z trudnościami/nowościami w relacjach z przedmiotami/innymi dziećmi;
- stwarzanie dzieciom warunków i dawanie im czasu na eksperymentowanie oraz uczenie się na błędach;
- zapewnienie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość świata, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów naturalnych;
- zapewnienie dzieciom możliwości eksplorowania najbliższego otoczenia placówki;
- zapewnienie dzieciom warunków do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.

Aktywności dzieci sprzyjające rozwojowi myślenia przyczynowo - skutkowego:

- wprawianie w ruch przedmiotów;
- manipulacje światłem;
- czynności odwracalne (wyjmowanie i wkładanie, pakowanie, przenoszenie);
- czynności nieodwracalne (darcie, zgniatanie, zabawy lodem);
- budowanie i burzenie;
- rozciąganie.

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem:

- mówienia do dzieci;
- aktywnego słuchania dzieci;
- wzbogacania słownictwa dzieci

Działania personelu wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się:

- dostosowywanie złożoności własnych wypowiedzi do poziomu komunikacji dziecka i nie infantylizowanie swojej komunikacji z dziećmi;
- obserwowanie i odpowiadanie na werbalne i niewerbalne komunikaty płynące od dzieci;
- używanie pytań zarówno otwartych, jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź;
- używanie pytań rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób budzący zainteresowanie albo działanie dziecka;
- czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną), zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy;
- stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.);
- stosowanie wyjaśnień, aby pomóc dziecku zrozumieć dane zjawisko;
- rozszerzanie języka i słownictwa dzieci, za pomocą określeń opisujących dane zjawisko, sytuacje czy przedmiot i łącząc je ze słowami, które dziecko zna;
- wypowiadanie się pełnymi, choć krótkimi zdaniami;
- rozwijanie rozmowy, utrzymującej dłużej uwagę dzieci przy danym temacie;
- angażowanie dziecka w słowną interakcję opartą zarówno na wspólnie dzielonym doświadczeniu, jak i osobistych doświadczeniach dziecka;
- wyraźne artykułowanie, modelowanie głosu, żeby wzmocnić zaangażowanie dzieci w rozmowę;
- używanie różnych słów z różnych kategorii (przedmioty, działania, uczucia, funkcje);

- częste stwarzanie dzieciom okazji do wspólnego czytania książek, oglądania ilustracji;
- podczas czytania zachęcanie dzieci do aktywności takich, jak: przewracanie kartek, zadawanie pytań, odpowiadanie na pytania, podążanie za rymami, powtarzanie znanych fragmentów;
- pokazywanie i opisywanie ilustracji w książkach, zachęcanie do rozmowy na temat treści i ilustracji;
- stwarzanie dzieciom okazji do samodzielnego oglądania książek;
- opowiadanie dzieciom różnych historii i bajek;
- objaśnianie znaczenia nowych słów przy wykorzystaniu gestów i mimiki;
- stosowanie uproszczeń (ale nie języka „dziecinnego”) w kontaktach z dziećmi jeszcze nie mówiącymi lub zaczynającymi mówić, używanie krótkich zdań.

Wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci uwzględniające:

- **rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki;**
- **rozwój percepcji zmysłowej dzieci;**
- **rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki**

Działania personelu sprzyjające rozwojowi sprawności motorycznej oraz percepcji zmysłowej u dzieci:

- dbanie o organizację sali oraz przestrzeni na zewnątrz w taki sposób, żeby dzieci miały wiele okazji do ćwiczenia umiejętności ruchowych;
- umożliwianie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami dotyczącymi zmysłów: czucia, smaku, zapachu, wzroku, słuchu, propriocepcji i równowagi;
- zapewnienie dostępu do wody, piasku, ciastoliny, naturalnych materiałów o różnorodnej fakturze i zapachu, materiałów dźwiękowych;
- dbanie o to, aby natężenie dźwięków lub bodźców wzrokowych nie przytłaczało dzieci;
- zapewnianie w ciągu całego dnia różnorodnych aktywności sensorycznych stosownie do potrzeb dzieci;
- wspieranie niemowlaków w nauce kontrolowania ruchu ciała i nauce stania, czworakowania i chodzenia;
- stwarzanie niemowlakom możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów, także własnych rąk i nóg oraz twarzy;
- stwarzanie niemowlakom możliwości eksplorowania przestrzeni, przez przenoszenie ich w różne miejsca, w których mają nowe wyzwania w dążeniu do interesujących je przedmiotów;
- bawienie się z dziećmi w zabawy ruchowe, podążanie za tym co robią dzieci (np. turlanie, czworakowanie);

- zachowywanie czujności co do bezpieczeństwa dzieci, ale bez powstrzymywania ich przed podejmowaniem nowych zadań ruchowych;
- stwarzanie dzieciom warunków do podejmowania nowych wyzwań związanych z przemieszczaniem się i uczeniem nowych umiejętności motorycznych w granicach akceptowalnego ryzyka;
- umożliwianie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są tym zainteresowane;
- dostarczanie dzieciom okazji do ćwiczenia siły i sprawności ruchowej; – stwarzanie dzieciom możliwości ćwiczenia sprawności rąk, dłoni i palców, w szczególności przez zostawienie im czasu na zabawę i manipulacje;
- umożliwianie dzieciom ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, np. podczas jedzenia, ubierania się i codziennych czynności.

Aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym:

- zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku;
- zabawy wspierające rozwój motoryki małej;
- ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi;
- zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała;
- aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu

Zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku:

- ścieżki sensoryczne – chodzenie na bosaka po trawie, piasku;
- zabawy wodą, błotem, piaskiem;
- malowanie rękami;
- słuchanie i wydawanie dźwięków;
- próbowanie ziół;
- wąchanie kwiatów, roślin;
- testowanie smaków;
- zabawy koszykiem skarbów

Zabawy wspierające rozwój motoryki małej:

- zabawa klockami;
- wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników;
- papier: chwytanie, darcie, składanie;
- malowanie farbami;
- ciastolina, plastelina, ciasto: lepienie, wałkowanie;

- przyczepianie i odczepianie;
- włączanie przycisków.

Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi:

- wspinanie się na kanapę z wykorzystaniem poduszek, krzesełek, mocnych pudeł;
- chodzenie po śladzie;
- samodzielne jedzenie;
- malowanie;
- mycie rąk;
- sprząatanie zabawek do pudeł;
- zabawy piłką – rzucanie, łapanie, turlanie.

Zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała:

- turlanie;
- huśtanie się;
- przeciskanie się przez tunel;
- otulanie kocem;
- masowanie.

Aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu:

- zabawy w torze przeszkód;
- swobodne zabawy na zewnątrz na nierównej powierzchni;
- bieganie;
- wspinanie się;
- skakanie;
- przechodzenie przez przeszkody;
- popychanie i ciągnięcie przedmiotów i zabawek;
- kopanie w piaskownicy.

Wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom:

- 1) działania twórcze;
- 2) dostęp do wytworów kultury

Działania personelu sprzyjające rozwojowi twórczej ekspresji dzieci i stwarzające dzieciom możliwości kontaktu z wytworami kultury:

1. Wspieranie wyrażania przez dzieci twórczej ekspresji w różnych formach:

- zabawa w orkiestrę – granie na różnych instrumentach wydających dźwięki;
- malowanie wodnymi farbami, w tym też rękami na dużych płaszczyznach;
- zabawy z ciastem i innymi miękkimi materiałami;
- zachęcanie dzieci do śpiewania i tańczenia;
- umożliwianie tworzenia konstrukcji z małych i dużych elementów;
- współtworzenie z dziećmi własnych instrumentów dźwiękowych (rurki z przesypującymi się elementami, szeleszczące papierki);
- wspólne śpiewanie piosenek i tańczenie;
- powtarzanie wierszyków.

2. Umożliwianie dzieciom wyrażania twórczej ekspresji przez zachęcanie ich do wykorzystywania różnorodnych materiałów, takich jak woda, piasek, błoto, trawa, liście, kamienie, ziola, warzywa, owoce.

3. Zapoznavanie dzieci z różnymi wytworami kultury, poprzez:

- teatryki w wykonaniu opiekunów lub zaproszonych artystów;
- słuchanie muzyki na żywo (np. gry na instrumencie);
- słuchanie muzyki klasycznej;
- ekspozycje reprodukcji malarstwa lub rzeźby;
- kontakt z książkami o wysokich walorach artystycznych (graficznie i językowo).

PRAWA DZIECKA W INSTYTUCJI OPIEKI

Art. 2 Konwencji o prawach dziecka - Prawo do niedyskryminacji

W codziennych kontaktach z dziećmi personel:

- zwraca się do wszystkich dzieci z takim samym szacunkiem i życzliwością;
- unika porównywania dzieci, stawia każdemu indywidualne, dostosowane do jego możliwości wymagania;
- równo rozdziela uwagę i czas poświęcany poszczególnym dzieciom, nie faworyzuje ani nie pomija nikogo;
- dba, by wszystkie dzieci miały równy dostęp do zabawek, pomocy dydaktycznych, sprzętu itp.;
- reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji wśród dzieci (np. wykluczanie z zabawy, przezywanie), konsekwentnie je wyjaśnia i im przeciwdziałą.

W organizacji zajęć i przestrzeni:

- zajęcia są planowane tak, by wszystkie dzieci mogły w nich aktywnie uczestniczyć, niezależnie od pochodzenia, płci, sprawności itp.;
- pomoce dydaktyczne, książki, dekoracje przedstawiają różnorodność (np. pokazują osoby różnych ras, kultur, o różnej sprawności);
- organizowane są zajęcia i zabawy, które osławają dzieci z różnorodnością i uczą szacunku wobec odmienności (np. zabawy o tradycjach innych kultur, spotkania z osobami z niepełnosprawnościami);
- personel unika stereotypowych podziałów (np. na zabawy „dla chłopców” i „dla dziewczynek”).

We współpracy z rodzicami personel:

- okazuje szacunek wobec różnorodności rodzin dzieci (np. różne struktury rodzinne, pochodzenie etniczne, status ekonomiczny);
- przekazuje informacje dla rodziców w sposób zrozumiały, z uwzględnieniem ewentualnych barier językowych;
- reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji ze strony rodziców, wyjaśnia politykę równego traktowania obowiązującą w instytucji opieki.

Art. 3 Konwencji o prawach dziecka – Nadrzędność najlepszego interesu dziecka

W kontaktach z dziećmi personel:

- w codziennych sytuacjach (w szczególności toaleta, posiłki, odpoczynek) dostosowuje swoje działania do potrzeb i możliwości dzieci;
- planuje zajęcia i zabawy z uwzględnieniem wieku, potrzeb rozwojowych i zainteresowań dzieci;
- dostosowuje tempo i formę zajęć do możliwości dzieci, nie forsuje realizacji planu kosztem dobrostanu dzieci;
- reaguje na indywidualne potrzeby dzieci (np. potrzeba snu, jedzenia, bliskości), nie trzyma się sztywno harmonogramu;

- dba o bezpieczne i stymulujące środowisko, dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci;
- w sytuacjach konfliktowych między dziećmi kieruje się dobrem każdego z nich, nie stosuje kar.

We współpracy z rodzicami personelu:

- traktuje rodziców jako partnerów w opiece nad dzieckiem, regularnie się z nimi komunikuje;
- w przypadku rozbieżności zdań stara się wypracować rozwiązania, które będą najlepsze dla dziecka;
- z rozwagą podchodzi do prośb rodziców, które mogą nie być zgodne z interesem dziecka (np. zostawienie chorego dziecka w placówce).

W decyzjach administracyjnych:

- przy tworzeniu budżetu instytucji priorytetowo traktowane są wydatki bezpośrednio wpływające na jakość opieki nad dziećmi;
- w procesie rekrutacji personelu kluczowym kryterium są kompetencje i postawa wobec dzieci;
- harmonogram pracy personelu jest układany tak, by zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i stałości personelu.

Art. 5 Konwencji o prawach dziecka – Poszanowanie odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców lub opiekunów prawnych odnośnie zapewnienia dziecku odpowiedniego ukierunkowania i wsparcia w korzystaniu z praw przyznanych mu w Konwencji.

Postępowanie personelu:

a) Przy rekrutacji dziecka do instytucji:

- rodzice otrzymują pełną informację o misji, wartościach, programie i funkcjonowaniu instytucji opieki;
- personel zbiera od rodziców szczegółowe informacje o dziecku, jego przyzwyczajeniach, potrzebach, wyzwaniach rozwojowych itp.;
- wspólnie z rodzicami ustalany jest plan adaptacji dziecka do instytucji, z poszanowaniem tempa i stylu przystosowywania się dziecka;
- rodzice są informowani o przysługujących im prawach (np. do informacji, do wyrażania opinii, do składania skarg) oraz o oczekiwaniach instytucji wobec nich.

b) W codziennej komunikacji i współpracy:

- personel regularnie informuje rodziców o postępach, sukcesach i ewentualnych trudnościach dziecka, używając zrozumiałego, pozbawionego żargonu języka;
- rodzice są zachęceni do dzielenia się swoimi obserwacjami, opiniami i sugestiami dotyczącymi funkcjonowania dziecka i pracy instytucji opieki;
- wszelkie decyzje dotyczące dziecka (np. dotyczące diety, odpoczynku) są podejmowane w porozumieniu z rodzicami, z poszanowaniem ich zdania (o ile nie zagraża to dobru dziecka);

- personel oferuje rodzicom porady i wskazówki wspierające rozwój i wychowanie dziecka, ale czyni to z szacunkiem wobec ich autonomii i bez narzucania swojego zdania.

c) W rozwiązywaniu problemów i konfliktów:

- wszelkie problemy (np. dotyczące zachowania dziecka, nieporozumień z personelem) są niezwłocznie i otwarcie komunikowane rodzicom;
- personel wraz z rodzicami szuka przyczyn problemów i możliwych rozwiązań, doceniając wiedzę rodziców o ich dziecku;
- w przypadku konfliktu między rodzicami a personelem osoba kierująca instytucją działa jako mediator, dbając o wysłuchanie obu stron i wypracowanie rozwiązania służącego przede wszystkim dobru dziecka;
- instytucja opieki wspiera rodziców w uzyskaniu dostępu do zewnętrznego wsparcia (np. psychologa, mediatora), jeśli jest to potrzebne do rozwiązania problemu.

Art. 6 Konwencji o prawach dziecka – Niezbywalne prawo do życia i rozwoju

Organizacja przestrzeni i wyposażenia:

- Przestrzeń instytucji opieki jest zaaranżowana w sposób bezpieczny, estetyczny i stymulujący dla dzieci.
- Dzieci mają dostęp do różnorodnych pomocy edukacyjnych, zabawek, książek itp., adekwatnych do ich etapu rozwoju i zainteresowań.
- Przestrzeń i wyposażenie są regularnie adaptowane do zmieniających się potrzeb i możliwości dzieci.
- Instytucja opieki dysponuje niezbędnymi materiałami i pomocami do wspomagania rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach (takich jak np. pomoce dla dzieci z deficytami sensorycznymi).

Współpraca z rodzicami:

- Personel regularnie informuje rodziców o postępach rozwojowych ich dzieci, używając obiektywnych, bazujących na obserwacji danych.
- Rodzice są angażowani w planowanie i realizację działań wspierających rozwój ich dzieci (np. poprzez konsultacje w sprawie indywidualnego planu rozwoju).
- Instytucja opieki oferuje rodzicom edukację i wsparcie w zakresie wspierania rozwoju dzieci w warunkach domowych (np. warsztaty, materiały informacyjne).
- W przypadku zauważenia niepokojących sygnałów dotyczących rozwoju dziecka personel delikatnie i taktownie informuje o tym rodziców i oferuje wsparcie w podjęciu odpowiednich działań.

Współpraca z zewnętrznymi specjalistami:

- W razie potrzeby (np. w przypadku podejrzenia opóźnień lub zaburzeń rozwojowych) instytucja opieki jest otwarta na współpracę z zewnętrznymi specjalistami (np. psychologiem, logopedą, fizjoterapeutą).

- Personel jest otwarty na pracę specjalistów, którzy prowadzą obserwacje i diagnozują dzieci w instytucji opieki oraz konsultują z personelem pracę z dziećmi o specjalnych potrzebach rozwojowych.
- Instytucja opieki wspiera rodziców w uzyskaniu specjalistycznej pomocy dla dziecka (np. poprzez kierowanie do odpowiednich instytucji, pomoc w załatwieniu formalności).

Art. 8 Konwencji o prawach dziecka – Prawo do tożsamości

W procesie rekrutacji i zapisu dziecka do placówki:

- instytucja opieki zbiera tylko te dane osobowe dziecka i rodziców, które są niezbędne do zapewnienia opieki i spełnienia wymogów prawnych;
- dane są przechowywane w bezpieczny sposób, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych;
- instytucja opieki respektuje prawo rodziców do wglądu w dane i do ich aktualizacji.

W codziennych interakcjach z dziećmi personel:

- używa poprawnych imion i nazwisk dzieci, nie nadaje przezwisk ani nie skraca imion bez zgody dziecka i rodziców;
- nie ujawnia danych osobowych czy sytuacji rodzinnej dziecka osobom nieuprawnionym;
- reaguje na przejawy dyskryminacji czy dokuczania związane z tożsamością dziecka (np. z powodu innego brzmienia imienia, koloru skóry);
- planuje i realizuje aktywności związane z budowaniem tożsamości dziecka jako osoby, członka rodziny i swojego kręgu kulturowego.

Art. 12 Konwencji o prawach dziecka - Prawo dziecka do uczestniczenia w decyzjach, które go dotyczą w zakresie odpowiadającym jego możliwościom

oraz

Art. 13 Konwencji o prawach dziecka – Prawo do swobodnej wypowiedzi

W codziennych kontaktach z dziećmi personel:

- zapewnia przyjazną, bezpieczną atmosferę, sprzyjającą spontanicznej ekspresji dzieci;
- aranżuje przestrzeń w taki sposób, aby była dostosowana do potrzeb i możliwości dzieci, stymulowała ich aktywność i chęć eksplorowania (np. łatwy dostęp do zabawek, książek, materiałów plastycznych);
- dba o to, aby dzienny rozkład zajęć przewidywał czas zarówno na aktywności inicjowane przez dorosłych, jak i na swobodną zabawę dzieci;
- w miarę możliwości proponuje zajęcia i zabawy w małych grupach lub indywidualnie, co ułatwia obserwację i wsłuchanie się w komunikaty poszczególnych dzieci;

- umożliwia różnorodne formy ekspresji dostosowane do poziomu rozwoju dzieci (słowne, ruchowe, plastyczne, muzyczne), które ułatwiają im wyrażanie siebie;
- jest uważny na wszelkie sygnały wysyłane przez dziecko: słowa, dźwięki, gesty, wyraz twarzy, pozycję ciała, sposób poruszania się, reakcje emocjonalne;
- stara się zrozumieć, co dziecko komunikuje poprzez swoje zachowanie (np. płacz może oznaczać głód, zmęczenie, ból, tęsknotę za rodzicem; odwracanie głowy – niechęć do jedzenia lub interakcji; uśmiech, wokalizacje – zadowolenie, chęć zabawy);
- bierze pod uwagę kontekst sytuacyjny oraz wiedzę o dziecku (np. jego temperament, przyzwyczajenia, wcześniejsze doświadczenia);
- w razie wątpliwości co do interpretacji zachowania dziecka konsultuje się z innymi opiekunami, specjalistami, rodzicami;
- dokumentuje istotne obserwacje dotyczące sposobów komunikowania się poszczególnych dzieci (w dziennikach obserwacji, kartach rozwoju);
- zawsze reaguje na sygnały wysyłane przez dziecko, pokazując mu, że jest ono ważne i słyszane (np. przez kontakt wzrokowy, uśmiech, gest, słowo);
- dostosowuje swoją reakcję do rodzaju komunikatu i potrzeb dziecka (np. przytula, gdy dziecko płacze; podaje zabawkę, o którą prosi; odsuwa na bok jedzenie, gdy odwraca od niego głowę);
- nazywa słowami emocje i potrzeby wyrażane przez dziecko (np.: „Widzę, że jesteś smutny, bo mama wyszła”; „Chcesz tę czerwoną piłkę, o proszę”);
- w przypadku konfliktów między dziećmi daje każdemu z nich możliwość „wypowiedzenia się” w swojej sprawie na miarę swoich możliwości, nie bagatelizując perspektywy żadnego z nich;
- włącza dzieci w podejmowanie prostych decyzji, dając im możliwość wyboru (np.: „Chcesz bawić się klockami czy układać puzzle?”);
- szanuje decyzje dziecka, nawet jeśli są niezgodne z preferencjami dorosłego, o ile nie zagrażają bezpieczeństwu lub zdrowiu dziecka, np. brak zainteresowania zabawą inicjowaną przez dorosłego;
- dostosowuje komunikację do poziomu rozwojowego dziecka.

We współpracy z rodzicami personel:

- rozmawia z rodzicami o sposobach komunikacji ich dziecka, typowych dla niego reakcjach, preferencjach;
- informuje rodziców o zaobserwowanych u dziecka postępach lub trudnościach w zakresie komunikacji;
- zachęca rodziców do stwarzania dziecku w domu przestrzeni do swobodnej ekspresji, uważnego słuchania, adekwatnego reagowania na komunikaty dziecka;
- w razie zauważenia niepokojących symptomów w rozwoju mowy lub komunikacji dziecka wspiera rodziców poprzez propozycję działań, które mogą podjąć, np. poprzez wskazanie miejsc w najbliższej okolicy zapewniających wsparcie logopedyczne.

Art. 19, Art. 34 Konwencji o prawach dziecka - Ochrona dzieci przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania, złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych

Żłobek:

- Ma stworzone i wdrożone procedury zapobiegania, rozpoznawania i reagowania na przemoc.
- Ma opracowany i wdrożony kodeks etyczny, który jasno określa zasady postępowania personelu z dziećmi, w tym absolutny zakaz stosowania jakichkolwiek form przemocy.
- Ma procedury reagowania na wszelkie sygnały mogące świadczyć o występowaniu przemocy wobec dziecka.
- Regularnie prowadzi zajęcia i aktywności promujące wartości szacunku, empatii, nieagresywnego rozwiązywania konfliktów.
- Personel jest wyczulony na potencjalne oznaki doświadczania przez dziecko przemocy, takie jak: zmiany w zachowaniu, smutek, lęk, agresja, wycofanie, urazy fizyczne.
- W przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji o przemocy wobec dziecka personel natychmiast zapewnia dziecku bezpieczeństwo i wsparcie, a osoba kierująca instytucją jest niezwłocznie informowana o sytuacji i podejmuje decyzje o dalszych krokach, w tym o powiadomieniu odpowiednich służb (policja, pomoc społeczna, sąd rodzinny).
- Dziecku zapewniana jest odpowiednia pomoc psychologiczna i wsparcie w radzeniu sobie z doświadczeniem przemocy.
- Wszystkie przypadki podejrzenia lub stwierdzenia przemocy są szczegółowo dokumentowane, z zachowaniem poufności danych.

Art. 23 Konwencji o prawach dziecka - Prawo dziecka z niepełnosprawnością do pełnego i godnego życia w warunkach honorujących jego godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym

- Żłobek jest dostępny i przystosowany do potrzeb dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- Wartością jest różnorodność, a każde dziecko czuje się szanowane i włączone do życia instytucji.
- Dla dzieci z niepełnosprawnościami tworzy się we współpracy z rodzicami indywidualne plany wspierania rozwoju.
- Wszystkie dzieci są traktowane z szacunkiem i bez dyskryminacji ze względu na poziom sprawności.
- Metody pracy i komunikacji są dostosowywane do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci.
- Sukcesy i postępy dzieci z niepełnosprawnościami są dostrzegane i celebrowane na równi z osiągnięciami innych dzieci.

Art. 27 Konwencji o prawach dziecka - Prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, moralnemu i społecznemu

- Przestrzeń żłobka jest zaaranżowana w sposób wspierający różne obszary rozwoju dzieci (fizyczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny itp.).
- Dzieci mają dostęp do różnorodnych stref tematycznych, motywujących do zabawy i uczenia się (np. strefa czytelnicza, konstrukcyjna, artystyczna, przyrodnicza itp.).
- Meble i wyposażenie są dostosowane do wzrostu i możliwości dzieci, pozwalają na samodzielność i rozwijają różne umiejętności.
- W aranżacji przestrzeni wykorzystywane są zarówno gotowe pomoce edukacyjne, jak i materiały naturalne, zachęcające do eksploracji i kreatywności.
- Plan dnia jest zbalansowany, uwzględnia zarówno aktywności inicjowane przez dorosłych, jak i czas na swobodną zabawę dzieci.
- Zajęcia są planowane całościowo, z uwzględnieniem wszystkich sfer rozwoju.
- Stosowane są różnorodne metody pracy, odpowiednie do wieku i możliwości dzieci.
- Dzieci mają wiele okazji do uczenia się przez doświadczanie, eksperymentowanie, samodzielne odkrywanie.
- Codzienne rutyny (posiłki, odpoczynek, toaleta) są traktowane jako okazje do rozwijania samodzielności, zdrowych nawyków, umiejętności społecznych.
- Plan dnia uwzględnia zarówno aktywności w budynku, jak i na świeżym powietrzu, ruch i odpoczynek, działania grupowe i indywidualne.
- Personel regularnie komunikuje się z rodzicami na temat rozwoju i potrzeb ich dzieci. Informacje są wymieniane codziennie przy przyprowadzaniu i odbiorze dziecka z placówki, a także podczas regularnych spotkań indywidualnych.
- Rodzice są zaangażowani w proces planowania i realizacji działań wspierających rozwój ich dzieci. Ich sugestie i obserwacje z domu są włączane do pracy instytucji opieki.
- W razie zauważenia szczególnych potrzeb lub trudności rozwojowych dziecka personel delikatnie i taktownie omawia to z rodzicami i wspólnie planuje odpowiednie działania wspierające.

Art. 28, 29 Konwencji o prawach dziecka – Prawo do edukacji

- Zapewnienie warunków do bezpiecznego i nieskrępowanego rozwoju przede wszystkim poprzez eksplorację i doświadczanie.
- Uwzględniane są indywidualne zainteresowania i predyspozycje każdego dziecka, umożliwiając rozwijanie osobowości i talentów w różnorodnych formach aktywności intelektualnej, fizycznej i artystycznej.
- Personel modeluje i nazywa zachowania oparte na szacunku wobec praw człowieka, empatii i trosce o innych, budując podstawy rozumienia godności każdej osoby.
- W instytucji opieki celebrowane są różne tradycje kulturowe reprezentowane przez dzieci i rodziny, rozwijają szacunek wobec tożsamości kulturowej i różnorodności.

- Dzieci uczestniczą w sytuacjach uczących tolerancji, pokoju i równości: mogą podejmować wspólne decyzje, uczą się rozwiązywania konfliktów, mają równy dostęp do wszystkich aktywności niezależnie od płci.
- Dzieci mają możliwość wyrażania się w różnych formach komunikacji, uczestniczą w rozmowach rozwijających myślenie i zrozumienie świata, mają dostęp do wytworów kultury odpowiednich do wieku.

RAMOWY PROGRAM ADAPTACJI UWZGLĘDNIAJĄCY INDYWIDUALNE POTRZEBY DZIECI ORAZ ZGODNY Z ZAPISAMI KONWENCJI PRAW DZIECKA

1. CEL PROGRAMU

Celem programu adaptacji dzieci jest zapewnienie nowo przyjętym dzieciom możliwie najlepszych warunków do płynnego, bezstresowego przejścia z domu rodzinnego do nowego środowiska, jakim jest instytucja opieki. Program ma na celu zminimalizowanie trudności adaptacyjnych dzieci, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa, zaufania do osób z personelu, a także nawiązanie partnerskiej współpracy z rodzicami na rzecz dobra dziecka.

2. ZAŁOŻENIA I ZAKRES PROGRAMU

- Adaptacja w instytucji to proces, który zwykle trwa ok. 10 dni (ale może się różnić pod tym względem w zależności od potrzeb i wcześniejszych doświadczeń dziecka).
- Obecność rodzica lub osoby bliskiej dziecku np. babci, jest niezbędna w procesie adaptacji.
- Obecność rodzica/osoby bliskiej jest stopniowo skracana, a czas pobytu dziecka stopniowo wydłużany.
- Harmonogram pracy grupy jest dostosowywany do potrzeb dzieci adaptujących się, poprzez np. ustalenie czasu na pobyty adaptacyjne na początku dnia lub pod koniec, kiedy dzieci jest mniej, a personel może poświęcić więcej uwagi nowym dzieciom.
- Personel i rodzice troszczą się o minimalizowanie stresu dziecka, poprzez m.in. ograniczenie bodźców wzrokowych i słuchowych, spędzanie czasu na zewnątrz budynku – w naturze.
- Program dotyczy wszystkich nowo przyjętych dzieci, niezależnie od wieku.

3. PRZEBIEG I FAZY PROGRAMU ADAPTACJI

Faza I. Poznanie

W fazie „Poznania” dziecko zaznajamia się z nowym środowiskiem (przestrzeń, ludzie, dźwięki, zapachy, zwyczaje, smaki), rodzice poznają placówkę i zasady jej funkcjonowania, personel zaznajamia się z dzieckiem i rodzicami. Etap poznawania można realizować jeszcze przed oficjalnym przyjęciem dziecka do instytucji. Przed rozpoczęciem uczęszczania dziecka do instytucji opieki osoba kierująca instytucją organizuje spotkanie z rodzicami nowo przyjętych dzieci oraz dziećmi, które zostaną przyjęte. Podczas spotkań prezentuje placówkę, jej ofertę, zapoznaje z programem adaptacji, rozdaje rodzicom materiały informacyjne.

- Jeśli dziecko jest przyjmowane w trakcie roku, te działania organizowane są indywidualnie.
- Wyznaczona spośród personelu opiekunka nawiązuje indywidualny kontakt z rodzicami (telefonicznie, mailowo lub osobiście), przeprowadza wywiad, ew. omawia wypełniony przez rodziców formularz na temat potrzeb i rozwoju dziecka.

- Na podstawie zebranych informacji, opiekunka wspólnie z rodzicami ustala indywidualny plan adaptacji w tym: termin rozpoczęcia adaptacji (godziny pobytu, czas pobytu dziecka w pierwszych dniach) oraz udział rodzica/osoby bliskiej.
- Rodzice otrzymują materiały informacyjne dotyczące przebiegu procesu adaptacji oraz znaczenia obecności rodziców w procesie adaptacji dla zdrowia i dobrostanu dziecka.
- Rodzice otrzymują wskazówki, jak przygotować dziecko do rozpoczęcia uczęszczania do żłobka, takie jak: „wizyta zapoznawcza” w instytucji opieki, stopniowe przyzwyczajanie dziecka do rozstań z rodzicami, zwiększanie samodzielności dziecka itp.

Faza II. Budowanie zaufania

1. Zadania personelu

- Wyznaczona spośród personelu opiekunka kieruje ku nowemu dziecku szczególną uwagę, stara się nawiązać z nim bliski, ciepły kontakt. Często zwraca się do dziecka po imieniu, wyjaśnia co się będzie działo, zapewnia o swojej obecności i pomocy.
- Opiekunka zapoznaje dziecko i towarzyszącą mu osobę bliską z rozkładem dnia, obowiązującymi zasadami, pokazuje gdzie znajdują się ważne miejsca (łazienka, szatnia, kącik zabawek itp.).
- Opiekunka respektuje potrzeby zachowania dystansu przez dziecko, obserwowania z boku, nie zmusza do uczestnictwa w zabawach, jeśli dziecko nie jest na to gotowe. Daje czas na oswojenie się z nowym miejscem. Dziecko może siedzieć na kolanach rodzica/osoby bliskiej lub wracać do niej, kiedy tego potrzebuje.
- Opiekunka pomaga dziecku w nawiązaniu relacji z innymi dziećmi - przedstawia je grupie, prezentuje ciekawe materiały, inicjuje zabawy z grupą, uważnie rozpoznaje sygnały chęci dziecka do dołączenia do grupy.
- Personel proponuje atrakcyjne zabawy, np. lepienie z ciastoliny, budowanie zjeżdżalni dla samochodów, konstruowanie wieży z dużych klocków, tory przeszkód dla dzieci (tunele, przeszkody, bujaki), przelewanie i przesypywanie w kąciku sensorycznym (stół lub miska z wodą na tarasie) oraz zabawy, które dziecko lubi (rozmowa/ankieta w I fazie adaptacji).
- W razie trudności dziecka (płacz, agresja, wycofanie) opiekunka reaguje ze spokojem, zrozumieniem. Oferuje pocieszenie, wsparcie, ale nie zmusza na siłę do niczego. Jeśli dziecko wybiera rodzica/osobę bliską, opiekunka nie interweniuje i nie staje pomiędzy dzieckiem a rodzicem/osobą bliską.
- Opiekunka na bieżąco ustala z rodzicem/osobą bliską zakres jej aktywności oraz czas i miejsce pobytu w grupie. Omawia jak dziecko funkcjonowało, jakie pojawiły się postępy, trudności. Wspólnie z rodzicami szuka rozwiązań ewentualnych problemów.
- Jeśli dziecko po dłuższym czasie (po 10 dniach) nadal ma duże trudności adaptacyjne, opiekunka konsultuje sytuację z rodzicami i osobą kierującą instytucją. Wspólnie z rodzicami mogą zdecydować o wydłużeniu obecności rodzica/osoby bliskiej, modyfikacji planu adaptacji.

2. Zadania rodziców

- Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dziecku przez obecność, uważne (nienadmierne) towarzyszenie dziecku.
- Rodzic ma obowiązek uprzedzenia dziecka o swoim wyjściu.
- Stwarzanie dziecku okazji na stopniowe wchodzenie w zabawy z innymi dziećmi (np. przez siedzenie w jednym określonym miejscu co skłania dziecko do podejmowania prób włączania się w interesujące je zabawy).
- Współpraca z personelem i stosowanie się do wskazówek dotyczących miejsca pobytu i zakresu aktywności.
- Omawianie z personelem postępów w adaptacji dziecka w czasie wyznaczonym na rozmowy przez personel.

Faza III. Separacja – powierzenie

Zakończenie okresu adaptacji następuje, gdy dziecko względnie swobodnie funkcjonuje w grupie, chętnie uczestniczy w zabawach, rozstaje się z rodzicami bez większego stresu.

Udaną adaptację charakteryzują m.in. następujące oznaki:

- dziecko rozpoznaje opiekunki, pozytywnie na nie reaguje;
- dziecko odchodzi od rodzica i bawi się bez jego udziału;
- dziecko akceptuje pocieszenie od opiekunki;
- dziecko po wyjściu rodzica, nawet jeśli się zasmuci lub wykaże inne negatywne emocje, potrafi się uspokoić w towarzystwie opiekunki;
- dziecko rozpoznaje elementy rutyny w żłobku – odkładanie butów i kurtki na miejsce, mycie rąk przed posiłkiem, siadanie do posiłku itp.;
- dziecko włącza się w zabawy inicjowane przez opiekunkę i/lub inne dzieci;
- dziecko samo sięga po ulubione zabawki;
- dziecko jest w stanie pójść na drzemkę podczas pobytu w żłobku;
- dziecko uczestniczy w posiłkach.

Na zakończenie adaptacji opiekunka podsumowuje przebieg procesu adaptacji z rodzicami dziecka, przekazuje swoje obserwacje, wnioski, ewentualne rekomendacje do dalszej pracy.

Personel pracuje z dziećmi, realizując plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny

Praca na podstawie planu OWE polega na wspieraniu codziennej pracy placówki, informowaniu rodziców o działaniach i kierunkach rozwoju w opiece nad dzieckiem, a także na dostosowaniu działań do indywidualnych potrzeb dzieci. Personel dokumentuje realizację planu OWE poprzez codzienne zapisy w dzienniku zajęć, arkusze obserwacji dzieci, sprawozdania.

Analiza realizacji Planu OWE odbywa się raz w roku. Żłobek dokonuje analizy i modyfikacji Planu OWE co roku w lipcu. Następuje wówczas podsumowanie realizacji Planu OWE. Dokonywana jest także ewaluacja pracy personelu oraz analizowane są informacje zwrotne od rodziców opisane w obszarze współpracy z rodzicami.

Nadzór realizacji Planu OWE, wykonywany jest przez dyrektora lub osobę przez niego wyznaczoną.

Organizacja nadzoru realizacji planu OWE obejmuje takie elementy jak:

- spotkania zespołu, poświęcone omówieniu realizacji planu, ewentualnych modyfikacji;
- prowadzenie przez personel ustalonej przez instytucję dokumentacji realizacji planu (np. dzienników, kart obserwacji dzieci);
- okresowe spotkania ewaluacyjne (samoocena);
- ankiety satysfakcji rodziców.

Konsultacje Planu OWE odbywają się poprzez udostępnianie rodzicom wersji elektronicznej Planu, poproszenie o uwagi oraz propozycję zmian.